

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה

דו"ח פעילות החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה לשנת 2019

מאי 2020

תוכן עניינים

3.....	החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה
6.....	תוכניות עבודה
6.....	מועצות ייצור וחברות ממשלתיות
7.....	מדיניות, כלכלה וסטטיסטיקה
8.....	מדיניות הפיקוח על המחירים – מחירים בפיקוח
9.....	חקר שווקים
9.....	שוקי איכרים לשיווק ישיר של תוצרת חקלאית
9.....	פרויקטים ונושאים הנמצאים בתהליך
10.....	פרויקט מסחר מקוון בתוצרת חקלאית טרייה
10.....	מדיניות רגולציה
14.....	מרכז מידע וידע
15.....	פרסומים

החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה

אודות החטיבה

החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה מופקדת על התוויית האסטרטגיה של משרד החקלאות ופיתוח הכפר על בסיס פעילויות של תכנון ומחקר, הערכת ההשפעה של שינויים פנימיים וחיצוניים על חקלאות ישראל, גיבוש והצעה של דרכים מיטביות להתמודדות עם שינויים צפויים בהתבסס על מחקרים, מודלים וניתוחים כלכליים ואסטרטגיים ממוקדים וביצוע ניתוחים כלכליים התומכים בקבלת החלטות.

החטיבה עוסקת בפיתוח מדיניות למימוש מטרות העל של המשרד: בחינה מתמדת של נושאי הליבה של המשרד, ניתוח מידע וידע לצורך גיבוש המדיניות ותמיכה בקבלת החלטות, תכלול (אינטגרציה) פנים וחוץ משרדיים לקידום פרויקטים ותהליכים בחקלאות, ריכוז ותכלול תכניות העבודה של המשרד, וקידום תחום מדיניות הרגולציה והפחתת הנטל הבירוקרטי לאזרח.

החטיבה הובילה את הגיבוש של החזון, הערכים ומטרות העל לפיהם פועל המשרד ואשר עיקריהם גובשו על ידי הנהלת המשרד ועודכנו בהתאם להחלטות שר החקלאות ופיתוח הכפר.

החטיבה מטפלת בנושאים שונים: מדיניות לטווח ארוך, חקר שווקים, צרכנות ופיקוח מחירים, פרויקטים רוחביים מעקב ומידע בנושאי מחירים של תוצרת חקלאית ומדדים סטטיסטיים המנתחים את ההתפתחויות בענפי החקלאות באופן שוטף. בנוסף, החטיבה עוסקת בפיקוח על מועצות הייצור והחברות הממשלתיות ומטפלת בתכניות העבודה של המשרד ובתחום מדיניות הרגולציה.

החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה מובילה את גיבוש המדיניות החקלאית ומסייעת להנהלת המשרד בהתוויית מדיניות המשרד לטווח הארוך, תכנון רפורמות ופרויקטים ובחינת נושאי רוחב בחקלאות.

החטיבה משמשת כיועץ אסטרטגי וכלכלי בסוגיות מדיניות שונות ליחידות המשרד, למנכ"ל ולשר.

- מבצעת מעקב שוטף על הענפים והשווקים בארץ ובעולם, תוך איסוף מידע תומך החלטות, הכנת ניתוחים כלכליים וסטטיסטיים ופרסום סקירות.
- מובילה את תהליך התכנון המשרדי ומלווה את יחידות המשרד בגיבוש תוכנית העבודה תוך פיתוח והטמעת תרבות ארגונית של תכנון, מעקב ובקרה.
- ניהול מדיניות הרגולציה של המשרד, לרבות הובלת רפורמות וליווי מקבלי החלטות בתהליכי גיבוש שינויי רגולציה, והכנת עוזרים לרגולטורים לגיבוש חלופות.

<ul style="list-style-type: none"> • קביעת מדיניות בתחום פיקוח מחירי מוצרים רלוונטיים (מוצרי חלב, ביצים, ירקות ופירות) וניהול התחום מול משרד האוצר. • פיקוח והנחיית מערך מועצות היצור והחברות הממשלתיות. • מובילה פרויקטים רוחביים של המשרד (שוקי איכרים, זירות מסחר דיגיטליות, מוקד שירות ועוד) 	
<p>אורי צוק-בר – סמנכ"ל בכיר, מחקר כלכלה ואסטרטגיה</p>	<p>מנהל החטיבה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • כתיבת תוכנית אסטרטגית לחקלאות • הכנה ופרסום לציבור של תוכנית האב למים • "צרכי המים של ענף החקלאות - תוכנית טווח ארוך", עבודה המציגה את צורכי המים של ענף החקלאות לטווח ארוך, בהתחשב בגידול האוכלוסייה, מצאי הקרקע העומד לרשות החקלאות באזורים השונים, השפעות שינוי אקלים וגורמים נוספים. התכנית הוכנה כבסיס לתכנון משק המים בתחום החקלאות לעשורים הקרובים (עד שנת 2050) ולהחלטות השקעה בתשתיות לאומיות לאספקת מים לחקלאות. • פרויקט מסחר פלטפורמת מסחר דיגיטאלי לפירות וירקות • יישום תוכנית אסטרטגית למחשוב • הכנת תוכנית העבודה של המשרד לשנת 2020 • הטמעת תהליך RIA (חקיקה חכמה) במשרד • בחירת חמש חברות במיזם משותף עם רשות החדשנות להקמתן של זירות מסחר דיגיטליות לממכר תוצרת חקלאית טרייה • כתיבת תקני איכות לשיווק תוצרת חקלאית טרייה בשוק המקומי • קידום תוצרת כחול לבן כפעולה משותפת עם ארגוני המגדלים ומטה כחול לבן במשרד הכלכלה • מנגנון עדכון מחירים אוטומטי למוצרים מפוקחים • בדיקת בסיס למקטע המחלבות לצורך תמחור • גיבוש מדיניות לטיפול בפסולת חקלאית ובחינת שיתוף פעולה משפטי עם הגנ"ס • הובלה משותפת עם יחידות במשרד של תהליך אסטרטגי לתמיכה בממשקי חקלאות וסביבה • המשך ליווי יחידות המשרד ביישום וכתיבת תוכניות להפחתת נטל רגולטורי במסגרת תוכנית החומש לשנים 2019 - 2020 (מתוך החלטת ממשלה 2118). • פיתוח תפיסת השירות והקמת מוקד שירות משרדי. • שותפות וייעוץ בתהליכים אסטרטגיים בנושאים נוספים במשרד 	<p>עיקרי הישגים לשנת 2019</p>
<ul style="list-style-type: none"> • יישום תוכנית אסטרטגית לחקלאות כהמשך לתהליך אשר החל בשנת 2018. • הכנת תוכנית עבודה רב שנתית בשיתוף יחידות המשרד ליישום התוכנית האסטרטגית. 	<p>עיקרי תוכנית העבודה לשנת 2020</p>

<ul style="list-style-type: none"> • רפורמות בתחומי התמיכות בחקלאות, רפורמות מבניות וסביבתיות, ניתוח שימוש יעיל בגורמי היצור בעתיד. • ליווי פעילותן של זירות המסחר הדיגיטליות והטמעת עקרונות המסחר המקוון בקרב ציבור המגדלים • הטמעת שיווק תוצרת חקלאית טרייה תחת תקני איכות • הסדרת הטיפול בפסולת פלסטיק בחקלאות • קידום נושאי מדיניות בתחום בריאות הציבור ואיכות המוצר • בחינה ועדכון תחום הפיקוח על המחירים בהיבט הצרכני והיצרני להשגת תועלת מרבית. • השלמת תוכנית החומש להפחתת הנטל הרגולטורי על הציבור. • השלמת פיתוח מערכת מחשוב אחודה כלל משרדית לתהליכי הרגולציה. <p>בעקבות התפרצות הקורונה ומעבר המשק לעבודה במצב חירום, בחנה החטיבה ב-2020 את מצב אספקת המזון בצל המשבר, בישראל ובעולם. נערכו שתי עבודות בנושא:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>"משבר הקורונה - ניתוח קניית ברשתות השיווק"</u> • "חקלאות בעקבות משבר הקורונה - הזדמנות לפיתוח החקלאות והגברת אספקת המזון הטרי המקומי" מטרת המסמך היא גיבוש אסטרטגיית פעולה לענף החקלאות לשם הגברת אספקת המזון הטרי בטווח הקצר והבינוני-ארוך. בטווח הקצר, הדגש יהיה על פעולות נדרשות לתקופה בה ימשיך המשק להתנהל בצל הקורונה. בטווח הבינוני והארוך, הדגש יהיה על פיתוח ענף החקלאות למען הגברת אספקה סדירה של מזון טרי לתושבי ישראל, לאור הלקחים מהמשבר ואתגרים עתידיים כגון שינוי אקלים וגידול האוכלוסייה. 							
<table border="1" data-bbox="210 1310 1070 1489"> <tr> <td>שם היחידה/הסניף</td> <td>החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה</td> </tr> <tr> <td>כתובת</td> <td>הקריה החקלאית, דרך המכבים, ראשון לציון</td> </tr> <tr> <td>כתובת למשלוח דואר</td> <td>ת"ד 30, בית דגן 5020000</td> </tr> </table> <p><u>בעלי תפקידים בחטיבה ופרטים להתקשרות</u>, לפי א' – ב'</p>	שם היחידה/הסניף	החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה	כתובת	הקריה החקלאית, דרך המכבים, ראשון לציון	כתובת למשלוח דואר	ת"ד 30, בית דגן 5020000	<p>מען ודרכי התקשרות</p>
שם היחידה/הסניף	החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה						
כתובת	הקריה החקלאית, דרך המכבים, ראשון לציון						
כתובת למשלוח דואר	ת"ד 30, בית דגן 5020000						
<p>פרסומי החטיבה ב-2019</p> <p><u>מחירי ירקות ופירות נבחרים - תרשימים אינטראקטיביים</u></p> <p><u>מחירי פירות וירקות נבחרים - דו"חות שבועיים - 2019</u></p> <p><u>נוהלי תמיכה</u></p> <p><u>פרסומי מוצרים בפיקוח - מוצרי חלב, ביצים, פירות וירקות</u></p> <p><u>מדיניות רגולציה – פרסומים</u></p>	<p>עלונים וחוברות מידע שפורסמו</p>						
<ul style="list-style-type: none"> • החלטה מס' 1855 – רפורמה בענף ההטלה • החלטה מס' 5052 – הסדרת ענף ביצי המאכל – היבטי רווחת בע"ח • החלטת ממשלה 2118 מיום 22.10.2014 – הפחתת הנטל הרגולטורי 	<p>החלטות ממשלה רלוונטיות לחטיבה</p>						

<ul style="list-style-type: none"> • החלטת ממשלה 1007 מיום 17.1.2016 – יישום הרפורמה בחוק רישוי עסקים • החלטת ממשלה 1901 מיום 11.8.2016 – מנגנונים משלימים להפחתת הנטל הרגולטורי • החלטת ממשלה 3214 מיום 3.12.2017 – רישוי עסקים דיפרנציאלי - הקלה לעסקים קטנים ובינוניים ותיקון החלטות ממשלה • החלטת ממשלה 4398 מיום 23.12.2018 – רגולציה חכמה, אימוץ המלצות ארגון ה-OECD ותיקון החלטות ממשלה 	
--	--

תוכניות עבודה

החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה אחראית על הובלת תוכניות העבודה של משרד החקלאות ופיתוח הכפר. כחלק מתהליך כלל ממשלתי פעלה החטיבה לליווי וייעוץ בבניית תוכניות עבודה לכלל המשרד, תכניות אשר פורטות את החזון והערכים של המשרד למטרות, יעדים ומשימות אשר להם הוגדרו מדדי תפוקות ותוצאות.

- הטמעת תרבות אירגונית של תכנון ובקרה ביחידות המשרד.
- ליווי ההנהלה ויחידות המשרד בגיבוש תכנית העבודה השנתית המשרדית.
- בקרה ומעקב אחר ביצוע תוכנית העבודה המשרדית.
- ליווי עומק של יחידות המשרד בתהליכי תכנון ושיפור תוך גיבוש יעדים, מדדים ובניית תוכניות לשיפור וארגון.

מועצות ייצור והברות ממשלתיות

פיקוח וריכוז תחום מועצות הייצור והחברות הממשלתיות:

- טיפול בתהליכי מינוי הדירקטורים במועצות הייצור והחברות
 - פיקוח על פעילות מועצות הייצור בהיבט היעדים והתפעול.
 - בחינת תקציבי המועצות, ניתוח יעדי המועצות בהתאם ליעדים שהגדיר משרד החקלאות והמלצות לשר.
 - יזום וקידום תקנות וחוקים שבאחריות השר במסגרת חוקי המועצות.
 - פיקוח על שכרם של בכירים במועצות בהתאם להנחיות אגף הממונה על השכר במשרד האוצר.
- החטיבה מפקחת על מועצות הייצור והחברות הממשלתיות תוך בחינת מבניהן, תקציביהן, תכניות העבודה, מבנה הדירקטוריון וועדות המשנה, הוצאות השכר, עדכון החוקים והתקנות הרלבנטיים בשיתוף עם הלשכה המשפטית.
- ב-2017 החליט שר החקלאות ופיתוח הכפר על הוצאת מיני פירות מחברות במועצת הצמחים. מיני פירות אלו הפסיקו לקבל שירות ממועצת הצמחים ובמקביל החל מ-1.1.2018 הפסיקו לשלם היטל למועצה. על פי החלטת השר, משרד החקלאות המשיך לממן מתקציבו ב-2018 את המחקרים שהחלו במיני פירות. בשנת 2019 הופסק מימון זה.
- החטיבה מפקחת על קיום המליאות והוועדות הרלוונטיות במועצות, דרכי מינויין ותפקודן בהתאם לחקיקה הרלוונטית.

הוכנה טיוטת חוק להסדרת ענף הדבש שעבר קריאה ראשונה אולם עקב פיזור של הכנסת ה-20 וחוסר האפשרות להחיל על הצעת החוק דין רציפות, יש להגישה שנית לכנסת. כחומר רקע הוכן מסמך על ידי החטיבה הבוחן את הצורך באסדרת ענף הדבורים בישראל ([קישור](#)).

נמשך התהליך לקידום תיקון חוק מועצת הלול ונקבעו תקנות התכנון בענף הלול ל-2019 - אסדרת התכנון בענף הלול. היות ולא נקבעו תקנות הטלה לשנת 2020, תקנות 2019 תקפות עד יוני 2020 (בטיפול אגף גורמי יצור).

תיקון 10 לחוק מועצת הצמחים עבר ופורסם ברשומות. התקנות הנגזרות ממנו הוגשו לוועדת הכלכלה אך הדיון בהן נעצר בגין ההליכה לבחירות ויובא שוב לוועדה בכנסת החדשה.

הכשרת דירקטורים

- ב-2019 אורגן קורס דירקטורים חיצוני, המכשיר את הדירקטורים של משרד החקלאות ופיתוח הכפר במועצות היצור והחברות הממשלתיות, למלא את תפקידם. בקורס השתתפו 29 דירקטורים/ מועמדים.

חברת שוק סיטוני לישראל בע"מ

חברת שוק סיטוני לישראל בע"מ התאגדה ונרשמה כדין ביום 3 בפברואר 2011 בהתאם להחלטת הממשלה מס' 2324 מיום 17 באוקטובר 2010. בכדי לבחון ולהציע דרכים להקמה, הפעלה ותחזוקה של שוק סיטוני חדש, תוך התייחסות לאופן המימון וההתקשרות, ולהביאם להתייחסות משרד החקלאות, משרד האוצר, רשות החברות הממשלתיות ומשרד המשפטים ולאחר מכן, בצירוף כל העמדות, להביאם להכרעה ולאישור של שר החקלאות ופיתוח הכפר ושר האוצר.

לאחר 7 שנות פעילות והעובדה כי לא עמדה ביעד העיקרי לשמו הוקמה הקמת שוק סיטוני חדש ולאור החלטת שר החקלאות ופיתוח הכפר בעניין, ביום 10 לאפריל 2018 הוחלט כי על החברה להכין תוכנית לסגירת החברה בהתאם להנחיית מנכ"ל המשרד מיום 31 לינואר 2018. בתאריך 30.4.2019 הפסיקה החברה כליל את פעילותה והיא מוגדרת כעת כ"חברת מדף" ללא פעילות.

בנספח א': רשימת תאגידיים באחריות משרד החקלאות ופיתוח הכפר.

מדיניות, כלכלה וסטטיסטיקה

החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה גיבשה בשנה האחרונה הצעה ליישום תוכנית אסטרטגית לענף החקלאות, כהמשך לתהליך שהחל בשנת 2018 וכלל שיתוף גורמים רבים במשרד ומחוצה לו.

בשנה האחרונה השלימה החטיבה עבודה על תוכנית טווח ארוך של צורכי המים לענף החקלאות (2050). מטרת התוכנית היא להוות בסיס לתכנון משק המים לעשורים הקרובים ולשמש כלי עזר להחלטות השקעה בתשתיות לאומיות למים. התכנית הוצגה לבעלי עניין ולציבור בפורומים שונים ותתפרסם בימים הקרובים.

מדיניות, מחקר כלכלי ומידע

- ניתוח והמלצה על מדיניות חקלאית לטווח הארוך
- מתן חוות דעת והמלצות למדיניות מועדפת תוך בחינת חלופות בחינה וקידום של רפורמות מבניות וסביבתיות.
- בחינת המדיניות לאור המלצות של אירגוניים בין לאומיים מובילים (WTO, OECD).

- מעקב שוטף אחר השווקים וריכוז המידע הכלכלי חקלאי והנגשתו לציבור.
 - איסוף וניתוח מידע כלכלי שיווקי ובנושאי מדיניות חקלאית וביצוע חקר השוואתי בינלאומי.
 - חקר מבנה השוק, הגבלים עסקיים, פערי תיווך.
 - חקר שוקי היצוא והשוק המקומי לתוצרת טרייה.
 - ניתוח עלות תועלת של רפורמות בחקלאות
 - בחינת יעילות יצור, שיטות התארגנות, כיוונים התפתחות של משקי חקלאות וכו'
- החטיבה מרכזת מול הלמ"ס את העבודה הקשורה לריכוז וניתוח נתוני החקלאות השונים. דו"חות תקופתיים המרכזים את נתוני מדדי המחירים של התשומות בחקלאות, מדד המחירים לצרכן בתוצרת חקלאית טרייה, המחירים הקמעוניים, מרווח השיווק הקמעוני ומדדי יצור ויצוא תקופתיים (ענף החקלאות בישראל, [תמונת מצב כלכלית לשנת 2018](#), הדו"ח השבועי – מחירי ירקות ופירות נבחרים, השינוי במחיר ופער התיווך ותרשימים אינטראקטיביים של מחירי פירות וירקות נבחרים).
- עדכון מחירים יומי ושבועי - נתוני המחירים הסיטוניים של פירות וירקות בשוק הסיטוני המרכזי (צריפין) נאספים ומתפרסמים מדי יום במהלך שעות הבוקר המוקדמות. כמו כן, מדווח ממוצע המחירים היומי והשבועי. יש לציין שבמאי 2017, השיק משרד החקלאות סקר מחירים חדש לציבור. סקר עם טכנולוגיה משופרת שמאפשר עיבוד נתונים באמצעות מודל סטטיסטי. בנוסף, נוספו נתונים לגבי רמת איכויות: סוג א' ומובחר, המוצגים באתר ובאפליקציה "[תוצרת הארץ](#)".
- החטיבה מבצעת מעקב אחר ענפים שעוברים רפורמות, כגון: בנושא שוק הבקר לבשר בישראל, הכולל סקירה של מקורות הבקר לבשר בישראל, שינויים גולטוריים על ציר הזמן, השינוי בתמהיל הצריכה וניתוחים של המחירים והכמויות. [לצפייה](#). פורסמה עבודה בנושא ענף המדגה בישראל - תמורות על פני זמן וסיכום שנת 2018, [לצפייה](#). בעבודה נסקרו מקורות הדג לצריכה בישראל והוצגו נתוני מכר מרשתות השיווק. עבודה נוספת שפורסמה - עוסקת בניתוח השוואתי של מחירי החלב והגבינה בעולם, [לצפייה](#). נושא נוסף שנבדק הוא התמיכה במשק המשפחתי בעולם ([לצפייה](#)),
- בהמשך לתהליך של שיתוף בעלי עניין לחלופות אסדרה גיבשה החטיבה כללים לאסדרת קשרי המסחר בין חקלאים לסיטונאים ולקמעונאים. התפרסם דו"ח סופי ([קישור](#)) ומתוכנן יישום הכללים במסגרת אמנה וולונטרית בשנת 2020. אפקטיביות האמנה תיבדק אחרי שנה ושנתיים.

מדיניות הפיקוח על המחירים – מחירים בפיקוח

- במסגרת פעילות החטיבה וכן מתוקף סמכות מנהל החטיבה כמפקח על המחירים וחברות בוועדה של מנהל החטיבה ומנהל תחום כלכלה
- ריכוז ועדת המחירים הבין-משרדית המשותפת למשרד החקלאות והאוצר.
 - קביעת מחירי המוצרים המפוקחים תוך בדיקת שרשרת עלויות השיווק.
 - המלצות לקביעת מתודולוגית פיקוח מחירים והכללת או הוצאת מוצרים מפיקוח, או העברה בין רמות פיקוח.

חקר שווקים

איסוף ועיבוד נתוני שוק, איסוף נתונים משוקי חו"ל וריכוז מידע שיווקי מהארץ ומשוקי היצוא. ניתוחו, הצגת הממצאים העולים והמשמעות שלהם ליצוא החקלאי. חקר השווקים כולל ביצוע עבודות חקר, הכנת מצגות, תכלול נושא חקר השוק בכל יחידות המשרד, בחינת פוטנציאל שיווקי של תוצרת ישראלית בשוקי יעד חדשים, קידום מיתוג כחול לבן בשוק המקומי והטמעת תקני איכות.

דוגמאות לעבודות בנושא חקר שווקים שהתפרסמו בשנת 2019: התפתחות שוקי השקדים בישראל ובעולם, לצפייה.

שוקי איכרים לשיווק ישיר של תוצרת חקלאית

פרויקט נוסף שהתחיל ב-2017 ואשר יימשך גם ב-2020 הוא נוהל השתתפות המדינה במימון אירועי שוק איכרים לשיווק ישיר של תוצרת חקלאית לשנים 2018 עד 2019.

בכדי לאפשר הספקה ישירה של תוצרת חקלאית צמחית טרייה ואיכותית מהיצרן לצרכן במחירים סבירים ולצמצם את פער התיווך, הוחלט במשרד החקלאות ופיתוח הכפר (לאחר בחינה של נושא השיווק הישיר של תוצרת חקלאית מהיצרן לצרכן במחירים נמוכים ממחיר השוק), לתמוך ברשויות מקומיות אשר יתחייבו להקים שוק איכרים בהתאם לנוהל.

מטרותיו של נוהל התמיכה הן הפחתת מחירי התוצרת החקלאית כפועל יוצא של קיצור שרשרת האספקה וצמצום מרווחי השיווק; הגדלת הצריכה של פירות וירקות מייצור מקומי; פיתוח הזדמנויות חדשות לשיווק ישיר של חוות ומגדלים בשווקים המקומיים. וסיוע ליצרנים חקלאים בודדים הפועלים באופן עצמאי להתאגד תחת פעילותו של שוק איכרים ולהגדיל בכך את היקף קהל היעד.

בדצמבר 2017, אושרו בסבב הבקשות הראשון 20 רשויות ב-2018 נפתח הנוהל לסבב בקשות שני ושלישי וב-4 ביולי 2018 אושרו 7 רשויות נוספות.

בשנת 2018 החלו לפעול 3 שווקים שעמדו בתנאי הסף של הנוהל ובמהלך שנת 2019 נפתחו עוד מספר שווקים.

בדצמבר 2019 פורסם הנוהל מחדש לרשויות בתקציב מצומצם. הוגשו כ-30 פניות לקבלת מענק תמיכה בשוקי האיכרים ואושרו מתוכן 6 בקשות ב-16.12.2019. הרשויות שאושר להן מענק מצומצם להפעלת השוק הן: תל אביב, גן יבנה, טייבה, חבל אילות, חדרה ואשדוד. חבל אילות החלו בהפעלת השוק.

בנספח ב' רשימת הרשויות שאושר להן כתב התחייבות של המשרד במסגרת הנוהל ורשימת הרשויות שהחלו בהפעלת השווקים.

פרויקטים ונושאים הנמצאים בתהליך

החטיבה והמחלקה לאחסון תוצרת חקלאית טרייה במנהל המחקר החקלאי ממשיכות לקדם מהלכים לצמצום אובדן מזון לאורך שרשרת השיווק וההפצה. העבודה מתמקדת בבחינה של מארזים ידיוותיים לסביבה להארכת חיי מדף של תוצרת טרייה והטמעת תקני איכות תוך שיתוף פעולה עם מגדלים, מועצת הצמחים, חברות פרטיות ויחידות המשרד השונות.

במטרה לעודד ייצור מקומי חבר המשרד למטה כחול ולחזק את המגדלים בהתמודדותם מול יבוא מתחרה ממשיך שיתוף הפעולה בין משרד החקלאות וארגוני המגדלים לבין מטה כחול לבן במשרד הכלכלה ולהתאחדות התעשיינים להרחבת השימוש בתו "מיוצר בישראל" בתוצרת חקלאית טרייה.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר מסייע בקידום הסימון הירוק של משרד הבריאות למוצרים חקלאיים, בוחן את התועלת שבמיתוג סביבתי ומבצע סקירות עומק בנושאי כלכלה ומדיניות שונים.

פרויקט מסחר מקוון בתוצרת חקלאית טרייה

החטיבה מובילה מזה כשנתיים פרויקט להקמתן של זירות מסחר דיגיטליות בשיתוף רשות החדשנות.

בשנת 2019 פורסם קול קורא לחברות להקמת זירה דיגיטלית למסחר בתוצרת חקלאית טרייה במתכונת B2B (מהמגדל ללקוח עסקי/מוסדי). נערך כנס מציעים, שלאחריו הוגשו 19 הצעות. לאחר בדיקה משותפת של ההצעות ע"י צוות משותף של נציגי החטיבה ונציגי רשות החדשנות נבחרו 5 חברות שזכו לקבלת סיוע במימון להקמת הזירות ולביצוע פיילוט של שנתיים.

עבודות שבוצעו בשנת 2019 וימשיכו ב-2020:

- מנגנון עדכון מחירים אוטומטי למוצרים מפוקחים.
- בדיקת בסיס למקטע המחלבות לצורך תמחור.
- גיבוש מדיניות מתכללת וכלכלית לטיפול בפסולת חקלאית לזרמיה השונים.
- ליווי מקצועי של זירות המסחר הדיגיטליות והטמעת עקרונות המסחר המקוון בקרב המגדלים
- הטמעת תקני איכות לתוצרת חקלאית טרייה
- גיבוש מדיניות משותפת לטיפול בנושא המיניים הפולשים – שיתוף פעולה של משרד החקלאות עם רט"ג והגנ"ס
- המשך ליווי יחידות המשרד ביישום וכתובת תוכניות להפחתת נטל רגולטורי במסגרת תוכנית החומש לשנים 2019 - 2020 (מתוך החלטת ממשלה 2118).
- פיתוח תפיסת השירות והקמת מוקד שירות משרדי. בשנת 2018 החל המשרד בהובלת החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה לעסוק בשיפור איכות השירות הניתן ללקוחות המשרד על ידי עובדי המשרד ונציגיו. לטובת קידום הנושא, הוגדר בשיתוף עם היחידה לשיפור השירות במשרד רה"מ, תהליך בניית תוכנית לשיפור השירות למשרד. בנוסף, ניתוח של נושאים מגוונים בחקלאות ומסמכי עמדה במדיניות, מכסות יצור ותכנון ומחירי חומרי גלם.

מדיניות רגולציה

בהתאם להחלטת ממשלה מס' 2118, מתאריך 22.10.2014, שעניינה "הפחתת הנטל הרגולטורי" ("החלטת ממשלה 2118"), נדרשים כלל משרדי הממשלה לבצע תוכניות להפחתת הנטל הרגולטורי הקיים ולהעריך את ההשפעות של רגולציה חדשה בטרם אימוצה.

תחום מדיניות רגולציה הוקם כחלק מן החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה. התחום אחראי לסייע ליחידות המשרד בגיבוש וביצוע תכניות משרדיות להפחתת הנטל הרגולטורי, בהטמעת מתודולוגיית "רגולציה חכמה" ובפיתוח כלים לניהול סיכונים ולגיבוש מדיניות. בנוסף התחום מלווה פרויקטים ליעול תהליכים בהתאם לצרכי המשרד.

[בקישור הדו"ח המסכם את פעילות תחום מדיניות רגולציה ואת ביצוע תכנית החומש להפחתת הנטל הרגולטורי בשנת 2019, במשרד החקלאות ופיתוח הכפר.](#)

הדוח סוקר בתמצית את מצב ההתקדמות בביצוע התכניות להפחתת הנטל הרגולטורי נכון ליום 1.3.2020. הפרטים המלאים מתוארים בהרחבה [בתכניות המשרדיות להפחתת נטל רגולטורי](#) ובנוסף [דו"חות בחינת רגולציה חדשה](#) (רגולציה חכמה – RIA).

תוכניות להפחתת נטל רגולטורי - תמצית עבודת המשרד בשנת 2019

במהלך שנת 2019 המשרד עסק בביצוע התוכניות להפחתת הנטל הרגולטורי שגובשו בשנים 2015, 2016, 2017 ו-2018. ניתוח של ביצוע התוכניות שגובשו בשנים 2016, 2017, ו-2018 מלמד שנכון ליום 1.3.2020, הצעדים שהושלמו יצרו בפועל חיסכון עלויות משקי של כ-150 מיליון ₪ וכ-443,000 ימי המתנה לאישורים בירוקרטיים בשנה. שנת 2015, היוותה שנת ניסוי מקדים (pilot). לכן אין כימות של העלויות עבור התחומים שטופלו בשנת 2015.

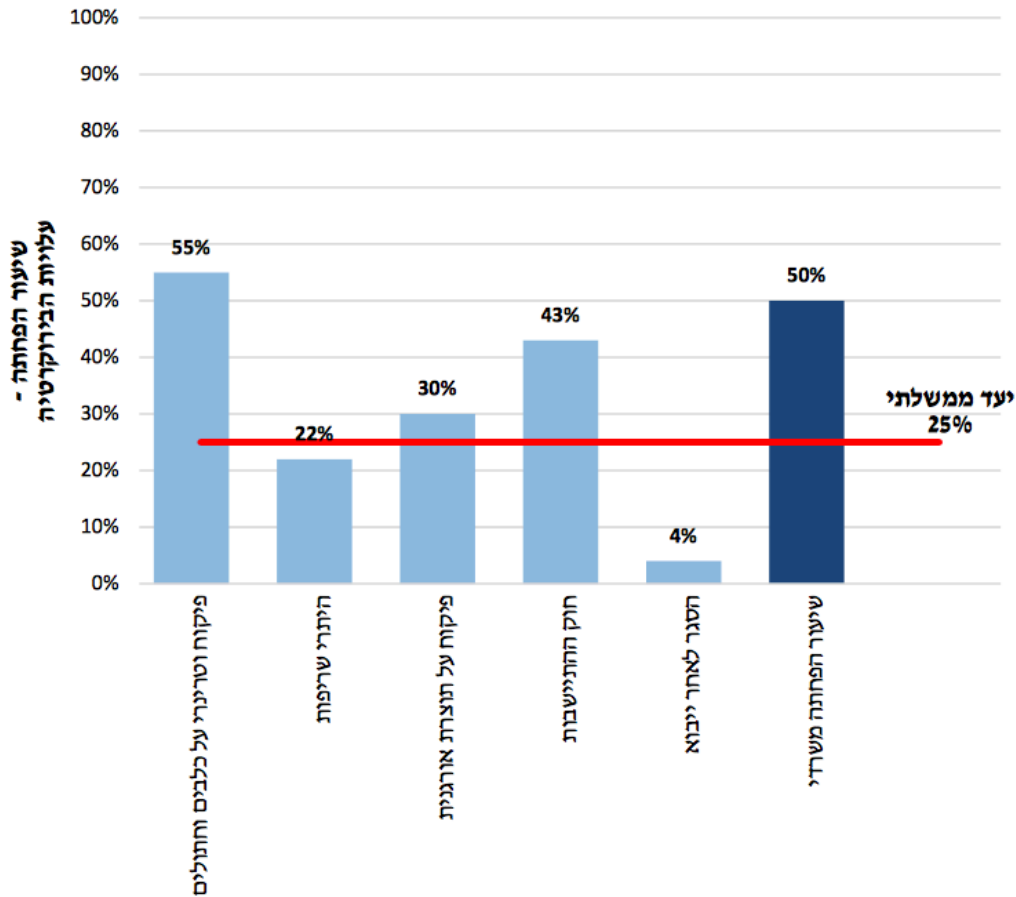
בשנת 2019 גובשו תוכניות להפחתת הנטל הרגולטורי בחמישה תחומי רגולציה:

1. השירותים הווטרינרים, השירותים הווטרינרים בשדה ואגף רווחת בעלי חיים: פיקוח וטרינרי על כלבים וחתולים.
2. השירותים להגנת הצומח וביקורת, תחום בכיר סטנדרטים: פיקוח על תוצרת אורגנית.
3. אגף יער ואילנות: היתרי שריפות.
4. הרשות לתכנון: חוק ההתיישבות.
5. השירותים להגנת הצומח וביקורת, אגף הסגר: הסגר לאחר יבוא (PEQ).

תוכניות אלו אושרו על ידי הרגולטורים ועל ידי מנכ"ל המשרד, ופורסמו לציבור.

התוכניות שגובשו בשנת 2019 צפויות להביא בסך הכול לחיסכון בהיקף של כ-68 מיליון ₪ בשנה בעלויות השירות. התוכניות צפויות לחסוך לציבור 154,390 ימי המתנה בשנה לאישורים בירוקרטיים. מדובר בהפחתה של 50% מן העלויות הישירות של הבירוקרטיה בתחומים שטופלו. בתרשים הבא מוצג שיעור ההפחתה הצפוי בעלויות הבירוקרטיה, בעקבות ביצוע התוכניות שגובשו בשנת 2019, שיעור ההפחתה המשרדי הוא השיעור המשוכלל של עלויות הבירוקרטיה שהתכניות יפחיתו מתוך סך עלויות הבירוקרטיה שכומתו בכל התחומים יחד.

שיעור ההפחתה הצפוי בעלויות הבירוקרטיה, בעקבות ביצוע התוכניות שגובשו בשנת 2019

בהתאם לתוכנית החומש הממשלתית, אלו התחומים שיש לגבש עבורם תוכנית להפחתת נטל במהלך שנת 2020:

המפקח על המחירים: פיקוח על מחירים בענף הביצים והחלב;

פיקוח על רווחיות סיטונאים וקמעונאים בשיווק

ביצים, מוצרי חלב, פירות וירקות טריים.

מדגירות

השירותים הווטרינריים – היחידה לבריאות העוף;

קביעה ופיקוח על קבלת היתר לייצור או לשיווק של

השירותים הווטרינריים – האגף לפיקוח על מזון לבעלי חיים;

מזון לבעלי חיים.

קביעה ופיקוח על תנאי בטיחות ותנאי ייצור נאותים

לייצור, אחסון, שיווק והובלה של מזון לבעלי חיים.

קביעה ופיקוח על רשימת חומרי גלם אסורים

ורשימת חומרים מזיקים.

- קביעה ופיקוח על יבוא מזון לבעלי חיים.
- קביעה ופיקוח על סימון של מזון לבעלי חיים.
- קביעה ופיקוח על רישוי תוספי מזון.
- השבחת ייצור חקלאי של בעלי חיים.
- פיקוח ווטרינרי על חזירים.
- תחנות מיון ואריזה של ביצי מאכל.
- מפעלי פסדים.
- תחנות מיון ואריזה של דגים.
- מפעלים מאושרים לעיבוד תוצרת מהחי ליצוא.
- מתקני קומפוסט.
- מפעלי עיבוד עורות.
- פיקוח ווטרינרי על חקלאות המים.
- פינות חי, ועופות חצר.
- מכסות הטלה.
- הקצאות מים.
- רישוי משווקים בענף הלול.
- צמחים ואורגניזמים מהונדסים.
- סטנדרטים לייצור ושיווק צמחים.
- השירותים הווטרינריים – שירותים ווטרינריים בשדה :
- השירותים הווטרינריים – המחלקה לפיקוח מוצרים מן החי :
- השירותים הווטרינריים – פיקוח על בעלי חיים ימיים :
- השירותים הווטרינריים :
- הרשות לתכנון – האגף הכלכלי :
- השירותים להגנת הצומח ולביקורת :

פורטל הנהלים של משרד החקלאות

באוגוסט 2018 פורסם חוזר מנכ"ל שנועד לשפר את הניהול של הרגולציה המשרדית ולשפר את השירות שניתן לציבור האזרחים. הוראות חוזר המנכ"ל נכנסו לתוקף ביום 1.1.2019 והחל ממועד זה המשרד מפרסם את הנהלים והטפסים שלו בפורטל הרגולציה המשרדי.¹ להלן עיקרי החוזר :

- יש לפרסם את הנהלים והטפסים הרגולטורים של המשרד בעמוד אינטרנט מרכזי אחד (פורטל הרגולציה המשרדי). הפרסום נועד להבטיח שהציבור יוכל לדעת מה ההוראות המחייבות שהוא נדרש לבצע וכדי לקדם שקיפות והגינות. בהתאם קבעו השר ומנכ"ל המשרד שיהיה תוקף רק להוראות ולטפסים שמפורסמים בפורטל זה.
- נהלים שמתייחסים לאותו תהליך יאוחדו במסמך אחד, כדי לאפשר להכיר את כל הדרישות (שלא יהיה חשש שהוראות נוספות נקבעו במסמך אחר) וכדי למנוע סתירות וכפילויות.

¹ <https://bit.ly/364eyGA>

- עדכון ההוראות והטפסים באתר המשרד במועדים קבועים – אחת לחצי שנה. הוראה זו מסייעת לניהול הפנימי של הרגולציה כיוון שהיא יוצרת לוחות זמנים ברורים וקבועים לעדכון ההוראות, וגם מקלה על ציבור בכך שהיא מייצרת את הצורך לבדוק באופן קבוע האם חלו שינויים בהוראות. כך הציבור יוכל להיערך לקראת ולפעול לפי שינויים בהוראות, שיתעדכנו כאמור אחת לחצי שנה, לכל היותר. נקבע שבמצבים חריגים ניתן לעדכן את ההוראות גם במועדים אחרים.

פיתוח מערכת מחשוב מרכזית לכל תהליכי הרגולציה (רישוי ופיקוח) – מערכת יעלה

מאז שנת 2015 במסגרת הגיבוש של התכניות השונות נבחנו התהליכים מל הציבור והתהליכים הפנים ממשלתיים. ברוב התהליכים הללו זוהו פערים במישור טכנולוגיות המידע והמחשוב של המשרד. הפערים המרכזיים שזוהו הם תהליכים ידניים; מערכות מידע שאינן מחצות למשתמשים מחוץ למשרד; מיעוט ממשקים למערכות מחשוב אחרות; שימוש מוגבל במידע ומיעוט היעזרות במערכות מחשוב לביצוע פעולות פשוטות המתאפיינות בחזרתיות. בהתאם, רבות מהתכניות המשרדיות להפחתת הנטל הרגולטורי כוללות התייחסות לצורך במחשוב התהליכים ושימוש במרכות מידע.²

על כן החל בשנת 2017 החל המשרד לבחון את התשתיות המחשוביות שלו. בשנת 2018 הוחלט על אסטרטגיית מחשוב כוללת עבור המשרד. האסטרטגיה אינה מוגבלת רק להסבה של תהליכים ידניים למחשוב, אלא כוללת טרנספורמציה דיגיטלית מלאה, במסגרתה האפיון של מערכות המחשוב החדשות משמש לבחינה ושינוי יסודי של תהליכים ודרישות קיימים.

אחד הנדבכים המרכזיים של אסטרטגיית המחשוב הוא הקמת מערכות מידע מודרניות במשרד שיחליפו את המערכות הקיימות (למעט מערכות ממשלתיות דוגמת מערכת מרכב"ה). הוחלט להקים שלוש מערכות תפעוליות מרכזיות: מערכת תמיכות, מערכת רגולציה ומערכת מעבדות. המשרד מוציא לפועל את התכנית האסטרטגית והיא בשלבי ביצוע. לצד פיתוח מערכות המחשוב, המשרד פועל להקים יחידת שירות שתעניק שירות לציבור ותתמוך את התפעול ומסמך זה מתמקד במאפיינים של מערכת הרגולציה.

תחום מדיניות רגולציה משמש כמנהל הפרויקט של הקמת מערכת הרגולציה המרכזית, שתשמש את כל יחידות המשרד.

מרכז מידע וידע

מרכז המידע של החטיבה פועל לאיתור מידע מהימן בתחומי מדיניות חקלאית בינלאומית, כלכלה, תמיכות, קיימות, ותחומי רגולציה שונים וכמובן מנטר את תחום המידע השיווקי בו עוסק המרכז מזה כמה עשורים. נושא יצוא תוצרת חקלאית צמחית טרייה ממשיך להיות פתוח לציבור ומהווה גם תשתית של ידע ומידע אסטרטגי המשמשים בהכנת העבודות הכלכליות הנערכות בחטיבה.

² ראו למשל:

משרד החקלאות ופיתוח הכפר, תכנית משרדית להפחתת הנטל הרגולטורי – רישוי תכשירים כימיים לצמחים (פברואר 2016);
משרד החקלאות ופיתוח הכפר, תכנית משרדית להפחתת הנטל הרגולטורי – יבוא בעלי חיים ומוצרים מן החי (דצמבר 2016);
משרד החקלאות ופיתוח הכפר, תכנית משרדית להפחתת הנטל הרגולטורי – פיקוח ווטרינרי על בקר, פיקוח ווטרינרי על צאן (דצמבר 2017);
משרד החקלאות ופיתוח הכפר, תכנית משרדית להפחתת הנטל הרגולטורי – יצוא תוצרת טרייה (דצמבר 2017);
משרד החקלאות ופיתוח הכפר, תכנית משרדית להפחתת הנטל הרגולטורי – רישיונות כריתה והעתקה של עצים (נובמבר 2018);
<http://bit.ly/RegPolicyAgri> : המשרד

בליבת העיסוקים של מרכז המידע נמצאים שירותי המעקב, האיתור, האיסוף, הארגון, וההפצה של מידע שיווקי ומידע תחרותי אודות שוקי היצוא של תוצרת חקלאית טרייה. במרכז המידע נערכים חיפושי מידע על פי צרכים ובקשות מכלל הגורמים בענפי החקלאות. בנוסף מספק מרכז המידע מידע מותאם "בדחיפה" למנויים. השירות מספק עדכוני מידע של ידיעות שיווקיות גם מתוך מגוון מקורות מידע נוספים לפי נושאי התעניינות.

המידע משמש את החקלאים, ארגוני המגדלים והיצואנים ואת מקבלי ההחלטות במשרד החקלאות ופיתוח הכפר (ובהם גורמי המחקר וההדרכה). המעקב אחר הסביבה העסקית מאפשר מתן תגובה מהירה לצורכי החקלאים ותכנון אסטרטגי בסקטור הציבורי והפרטי.

מרכז המידע מוביל במשרד שני תהליכים לטובת שימור מורשת הידע הארגוני וניהול הידע במשרד: שימור מורשת הידע הארגונית באמצעות תיעוד ולמידה מניסיונם של העובדים הפורשים המומחים בתחומם (את התהליך מלווה צוות שימור ידע מחברת ROM KNOWLEDGE); בשנת 2019 נערכה סדנת הכשרה ייחודית לעובדים ולמנהלים בנושא ניהול אפקטיבי בעידן הידע. בנוסף, מרכז המידע שותף גם בפעילות הקמת מוקד השירות המשרדי.

פרסומים

בחטיבה קיים מערך של הוצאה לאור והפצת המידע.

החטיבה מפרסמת דו"חות תקופתיים (שבועיים, רבעוניים ושנתיים) בנושא: מדדי מחירים של תוצרת חקלאית (לדוגמא: "דו"חות שבועיים 2019 – מחירי ירקות ופירות נבחרים, השינוי במחיר ופער התיור", תרשימים אינטראקטיביים של מחירי [פירות וירקות](#) נבחרים המתעדכנים מדי שבוע), הנשלחים למנויים ומתפרסמים באתר האינטרנט של המשרד.

החטיבה מפרסמת עבודות מחקר בנושאים שיווקיים ותחרותיים, ניירות עמדה ומדיניות שנעשו בחטיבה, כמו גם מידע על הנעשה בשוקי החוץ של ישראל, פרסומים תקופתיים, מגוון סקירות ומצגות של הרצאות מימי עיון, קורסים וכנסים, פרסומי החטיבה ניתנים לצפייה והורדה מאתר האינטרנט של משרד החקלאות (2019).

נספח א': רשימת תאגידיים באחריות משרד החקלאות ופיתוח הכפר – 2019

חברות

- קרן נזקי טבע (קני"ט)
- חברת השוק הסיטוני לישראל בע"מ (הפסיקה את פעילותה ב-30.4.2019)

מועצות סטטוטוריות

- המועצה לענף הלול
- מועצת הצמחים
- המועצה לייצור ולשיווק של אגוזי אדמה

חברות לתועלת הציבור (חל"צ)

- מועצת הדבש
- מועצת החלב

מועצות שאינן סטטוטוריות

- מועצת גפן היין

נספח ב'

רשימת שוקי האיכרים שאושרו ואלו שפועלים

בישיבתה של ועדת התמיכות בדצמבר 2017, אושרו בסבב הבקשות הראשון 20 רשויות:

- מ.א. מטה אשר
- עיריית מעלות תרשיחא
- טובא-זנגריה
- עיריית רמת השרון
- מ.מ. גני תקוה
- בינימינה-גבעת עדה
- עיריית נתניה
- יהוד-מונוסון
- עיריית בת ים
- עיריית ירוחם
- עיריית אילת
- מ.מ. קרני שומרון
- עיריית קרית מוצקין
- מ.א. עמק המעיינות
- עיריית חיפה
- עיריית קרית ים
- מ.א. הגלבוע
- מ.מ. בני עייש
- עיריית רחובות
- מ.א. גוש עציון

ב-4 ביולי 2018 אושרו 7 רשויות נוספות:

- מועצה אזורית אשכול
- עיריית שדרות
- מועצה אזורית חוף אשקלון
- מועצה מקומית חבל מודיעין
- פרדס חנה כרכור
- מועצה מקומית חריש

- מועצה מקומית נחף

בשנת 2018 החלו לפעול 3 שווקים שעמדו בתנאי הסף של הנוהל:

- עמק המעינות במתחם צים סנטר בית שאן
- הגלבע – עובר הסבה לשוק נודד
- מועצה אזורית אשכול בצוחר

בדצמבר 2019 אושרו 6 רשויות נוספות, מתוך כ-30 בקשות שהוגשו:

- תל אביב,
- גן יבנה
- טייבה
- חבל אילות
- חדרה
- אשדוד

בשנת 2019 החלו לפעול השווקים הבאים:

- קרני שומרון
- חבל מודיעין
- חוף אשקלון
- ירוחם
- קרית מוצקין
- תקוע (מועצה אזורית גוש עציון)
- חבל אילות